

Locuint'a Redactorului
si
Cancelari'a Redactiunii
e in
Strat'a Morariloru Nr. 13.

Scrisorile nefrancate nu se voru
primi decâtu numai de la corospun-
dantii regulari ai „Federatiunii.”
Articlii ramisi si nepublicati se
voru arde.

FEDERATIUNEA

Diurnalu politicu, literariu, comercialu si economicu.

Va esi Mercuri-a, Vineri-a si Dominec'a.

Pretiuu de Prenumeratiune
Pre trei lune . . . 3 fl. v. a.
Pre siese lune . . . 6 „ „ „
Pre anulu intregu . . . 12 „ „ „

Pentru Roman'i :
pre an. intregu 40 Lei n. = 16 d. v. a.
„ 6 lune 20 „ „ = 8 „ „ „
„ 3 — 10 „ „ = 4 „ „ „

Pentru insertiuni :
10 cr. de linia, si 30 cr. tãps'a tim-
brale pentru fiecare care publicati-
one separatu. In Loculu deschisu
20 cr. de linia.
Unu esemplariu costã 10 cr.

Pest'a, 24 12 aug. 1869.

Noi amu condamnatu d'in capulu locului ordinea lucrurilor de asta-di d'in Austri'a; tota impacarea intre magiari si nemti de una parte, si intre magiari si croati de alta parte este numai unu productu alu arbitriului unoru individi, unoru partide cari, avendu puterea la mana s'eu castigandu-o, s'au folositu de ea in prejudetiulu totalitatii, despretiundu vocea, aspiratiunile si justele rechiamãri, basate pre dreptu, a le universalitatii, a le toturor natiuniloru d'in imperiulu sdruncinatu alu Austriei.

Acì este caus'a, pentru carea amu tîenutu de superfluu a adauge vorbe la cestiunea confinieloru militari, obiectu alu celoru mai inversiunate discussiuni intre diurnalistic'a magiara, mai alesu opusetiunale, si intre cea translaitana nemtiesca.

Care este bazea de dreptu, dupa carea magiarii pretindu rezolvarea cestiunei confinieloru militari? Magiarii se provoca la art. II. de lege d'in 1867, in intielesulu carui a regele se deoblega la sustinerea sacra si neviolabila a integritatii Ungariei si a tiereloru-socie; ei se provoca la art. de lege XXX. d'in 1868, unde se dice, cã confinieloru militari se tîenu de Croti'a. De acì mai incolo, magiarii nu voiescu s'eu scia nimica. Inse confinieloru militare au ayutu pana acuma una administratiune militare, ele s'au guvernatu in modu absolutisticu prin ministerele de resbelu d'in Vien'a, deci nemtii uitandu-se, fia cu voia, fia fãra voia, de punctele actului de impacatiune, ar' voi mai bine sustinerea pusetiunei loru actuali pre teritoriulu confinieloru decâtu respectarea puncteloru impacatiunei.

Èca cum una aliantia, lipsita de ori-ce base de dreptu, ca s'eu nu dicomu chiaru si de sinceritatea aliatiloru, devine slaba, nepotintiosa, si amenintia in totu momentulu cu desfacere. In locu de a intrebã pre losnitorii confinieloru militari si de a ascultã vointi'a loru, singura competente pentru a-si decide sortea, aliatii fãra de consciintia nu sciu cum ar' potè cutropi care de care mai bine natiuni si provincie intregu spre folosulu loru singuru; in locu de a introduce constitutiunismulu adeveratu, intortoca si confunda tote ideele de dreptu, de onestitate si moralitate; si in locu de a lucrã pentru fericirea toturor elementeloru statului, nu asculta decâtu de egoismulu loru.

Detorinti'a nostra a fostu de a semnalã cestiunea pentru on. cetitori ai nostri, lasandu pre austro-magiari ca s'eu culega ei insi-si fruptele osteneleloru sale s'eu, romanescu, ca s'eu secere ace'a ce au semnatu.

Mai amintimu numai, cã conflictulu ce se esca intre eis- si translaitani in privinti'a provincialisãrii s'eu secularisãrii unoru regimente si companie d'in confinieloru militari, nu este inca delaturatu, ba opusetiunea magiara mai alesu este infuriata, cã in cele patru autografe imperatesci, d'intre cari doue sunt adresate ministrului comune de resbelu, unulu ministrului austriacu Taaffe, altulu lui Andrassy, nu s'au respectatu de a dreptulu impacatiunea, ci ac'asta cestiune s'a pusu in man'a ambeloru ministere, cari voru avè de a face propuneru in privinti'a ac'ast'a Majestãtii Sale, si numai dupa complanarea loru constitutiunale se va intemplã secularisarea.

Cuprinsulu autografelor imp. este: Majestatea Sa voiescu disolvarea ambeloru regimente confiniarie de Varsãd precum si a companieloru 11. si 12. d'in regimentulu de Sluinu, punerea teritoriulu acestoru-a precum si a comunelor Zengg si Sis'ecu sub respectiv'a jurisdictiune civile. Pentru realisarea aceste dispusetiuni, Maj. Sa provoca pre ministrulu de resbelu, ca d'in punctulu s'eu de vedere s'eu-si faca propunerile sale; provoca mai de parte pre ministrii-presiedinti Taaffe si Andrassy ca, dupa contielegere imprumutata, s'eu-si faca si ei propunerile d'in punctulu loru de vedere in intielesulu legiloru in vigore, cã ci numai dupa complanarea in modu constitutiunale a

acestoru propuneru se va potè intemplã predarea teritoriulu militariu jurisdictiuniloru respective civili.

Asiè dara vedemu, cã pana acum se sustiene status quo si cã tote remanu in suspensio.

Unde vomu ajunge.

III.

Ce este Dualismulu austro-magiaru?

Considerandu-lu obiectivu, elu este eschiderea majoretãtii factoriloru adeverati ai statului, d'in concertulu raportelor de dreptu publicu, — in favorea unei minoritatii inca nedesbracate de rugin'a feudalismulu barbaru; este usurparea atributeloru, facultãtiloru si immunctãtiloru poterii suverane a unei pluralitatii — daca ni este permis acestu terminu matematicu — aruncate dreptu victima unei dualitatii.

Er' privindu-i finti'a subjectiva, Dualismulu este una imposibilitate juridica-politica, una palmuire a dreptului gintiloru si a justitiei eterne; fiindu cã santifica usurpariunea dualitatii in contra pluralitatii, — o santifica adi, candu dreptatea, egalitatea si natiunaltatea nu concede a fi privata d'in combinatiunile juridice-politice de statu.

Permitendu acesta caracteristica subjectiva si obiectiva a sistemulu dualistec, urmèza de sine, cã Dualismulu este una calamitate imminente pentru existintia monarciei austriace.

S'eu lamurimu cestiunea.

Este faptu decretatu prin legi santionate, si probatu prin acte publice, cã factorii dualismulu usurpatoriu nu voru s'eu renunc'a de buna voia loru la usurpariune, in favorea factoriloru eschisi d'in complexulu suveranitatii statului.

De alta parte esperinti'a de tote d'ilele ne convinge, cã consciintia juridica-politica a factoriloru neindreptãtii, spriginita de potericul spiiretu alu tempului, de ideile domnitorie, si consolidata prin insa-si justetia sa, apoi credinti'a firma in triumfulu dreptulu neprescriptibilu, — sunt atãtu de solide si neclatenavere, in cãtu factorii Dualismulu sunt incapabili a produce una atare forta fisica or' morale, prin care s'eu le pota sugrumã s'eu tocmã sterpi.

Vedemu dara doue elemente standu fatia in fatia: miculu elementu asupritoriu in contra marelui elementu asupritu; acestu-a redimatu pre santieni'a si puterea justetiei causei sale, er' celualaltu pre mii de tunuri si baionete, — unu raportu acestu-a, care nu pote s'eu nu produca una actiune rec'proca, una frecare candu activa candu pasiva, dar' totu de-un'a periculosa.

Poterea inse este manile nostre — credu si dicu factorii Dualismulu — la noi sunt banii, la noi armat'a colosale, si — vomu invinge.

Fia. — Noi inse i-amu intrebã: de unde èsu milioanele de bani si miile de catane? Ore nu factorii subjugati producu cea mai mare parte a poterii pre care se basèza apesatorii loru? Ast'a este unu faptu necontestabilu. Ore soldatii, acei mercenari nefericiti, sunt si potu fi ei lipsiti de consciintia si simpatia naturale, ce lèga pre individulu de famili'a sa, de fratii si sororile sale, si in fine de natiunea sa? Nu o credemu; fiindu-cã „si naturam furca expellas tamen usque redibit.”

A trecut vitregulu tempu, candu fratii se macelariãu unii pre altii — pentru capritiele si scopurile meschine ale strainului. Lumin'a secululu XIX. a luminatu lumea, restituindu i multe d'in cele ce i-le au fostu rapitu intunericulu si barbarismulu trecutulu.

Cumpenindu acum, fãra preocupatiune si in tota gravitatea loru consideratiunile premise, ne intrebãmu: ore frecãrile, ce le oservãmu repetindu-se in moduri totu mai violinti, d'in coce si mai vèrtosu d'incolo de Lait'a, intre asupriti si asupritori, — remanè-voru ele totu numai frecãri momentane, fãra vre-una intensitate mai profunda, mai periculosa, fãra una ciocnire mai viua, mai sguđnitoria, — mai alesu de cum-va constelatiunile esterne voru urmã a fi totu mai espresse in contra Austriei dualistec?

Ar fi una negliobia politeca a crede asiè ceva. Caus'a nu pote nece odata s'eu remana fãra efectu. Causa este de exemplu, cã Romanii si Boemii — aruncati prin Dualismu intr'unu nimernicu sclavagiu politicu — sunt chiamati si vreu a figurã in propri'a loru patria ca factori de sine, er' in fruntea destineloru monarciei ca pãrti egalul indreptãtite, alaturu cu ungurulu si cu nemiulu. Numai estu-modu potu si voru s'eu contribuesca cu poterile sale materiali si spiiretuali la conservarea monarciei in cestiune.

Dreptu-ace'a fie-care va intrebuintiã la rondulu s'eu tote ocasiunile si tote mediu-locele sale, spre a se emancipã de sub tiranic'a tutela impusa de Dualismu; numai pre calea ac'ast'a si-voru potè eluptã titlulu demnitãtii d'a face parte in concertulu natiuniloru viue.

Cu cãtu apesarea domnitoria se va opune mai tare intereselor si tendintieloru poterii ce se desvoita intr'unu modu progresivu d'in marele contingentu alu asupritiloru, cu atãtu va fi mai aproape momentulu conflictulu, decidiatoriu, care va dovedì, de au cuventu cei ce sustienu, cã nu Dualismulu pote s'eu mantuesca monarcia d'in ghiarele desolutiunii. B.

De la Societatea Academica Romana.

Bucuresci, 9/17 aug. 1869.

(G.) In si d'inti'a de èri a societãtii academice au luatu parte si dnii Babesiu si Sbierra, sositi aici alalta-eri. Dlu Cipariu a anuntiatu delegatiunei cã acum cu inceputulu sesiunei nu va potè luã parte la siedintiele societãtii, dar' cã mai tardu va veni. Delegatiunea luase mesurile inca in anulu trecut ca dlu Cipariu s'eu tiparèscu, cu spesele societãtii, opulu de gramatica, premiatu in sesiunea anulu espiratu; de siguru cã dlu Cipariu este ocupatu acum cu ac'asta lucrare, si pentru aceea va potè veni aici numa mai tardu.

In siedinti'a a duo'a, de la 2. augustu, s'a cetitu demisiunile membriloru pe cari i-amu indicatu in scrisorea mea precedente. Intre ac'este este si a dlui A. Haidenu in care acestu vechiu si venerabilu romanu imparatesiescu societãtii lucruri de mare interesu pentru limb'a si literatur'a romana. Elu arèta in scrisorea sa cã in Rusi'a in Moscau se afla in manuscriptu duoa diferite lecsiune de limb'a romana, unulu de la finea secululu 17. in bibliotec'a societãtii imperiali de istoria si anticitatile rusesci la Universitatea de acolo, si altulu de la inceputulu secululu 18. in fost'a bibliotec'a contelui Tolstoi era acum v guvernului. Aceste manuscripte se presupunu a fi autografele renumitiloru romani Nicolau Milescu fostu spatariu d'in Moldov'a si Dositieiu fostu arceieppu alu Sucevei. Dlu A. Hajden arèta mai departe cã in bibliotec'a academice de teologia de la Moscau se afla in limb'a latina manuscriptulu opereulu Demitru Cantemiru intitulatu „Descrierea Moldaviei.”

La ac'asta importante impartesire a dlui Hajden, societatea va luã mesurile necesari spre a procurã copiã aceloru opere atãtu de pretiose pentru romani, si anume va cere prin gavernu tramitarea originaleloru inse-si la Societate pre unu tempu ore-care spre a se copiã chiaru aici. —

Siedintiele academice in acestu anu, au s'eu fia fòrte interesante si prin importantia materiei de gramatica si dictionariu, si prin eminentele discursuri ce voru tîenè membrii noi alesi in sesiunea anulu trecutulu. Pentru inaugurarea acestoru membri, de si inaugurarea nu e de rigòre, se va tîenè siedintia publica.

Dlu Coganiceanu va tènè discursu despre vieti'a fostulu membru alu societãtii Constantin Negruzi, reposatu in anulu trecutulu; Dlu Sionu despre fabulistulu Donici; era dlu Papiu Ilarianu despre vieti'a marelui romanu Sincai. Nu se scie cu cercetudine, dar' se presupune cã la unulu fia-carele d'in acesti domni, va

respunde câte unu ore-carele d'in cialalti membri actuali ai societății.

In acestu anu societatea si-va regulă si aduce in ordine esacta si bibliotecă.

In urma mai insemnu că guvernulu a transpusu fondulu societății in libera administrarea ei; acēsta dispus-tiune dorita de multu va pune societatea in posibilitate de a properă la realizarea scopului pentru care s'a in-fliintiatu.

Asta-di inca s'a tîenutu siedintia; membrii inse nici asta-di n'a fostu in numerulu cerutu de statute; dar' se afirma cu siguritate că peste doue, trel d'ile voru fi in nu-meru completu.

Cestiunea baserecei S. Treimi d'in Brasiovu.

Baserec'a S. Treimi de la Brasiovu, fundata si do-tata in cea mai mare parte de credintiosi romani, a le carci a bunuri se administrara de mai multu tempu numai de membrii sēi greci, cu eschiderea totala a credintiosi-loru romani, fū objectu de controversa in tempu indelun-gatu intre membrii romani si greci. Romanii si-au rechiamatu in mai multe ronduri drepturile lor de a participă la administrarea bunurilor fundatiunali a le acestei base-recei, grecii au sciutu inse a li impedeacă totu-de-un'a pasii facuti pentru a-si recastigă drepturile usurpate. Este de sciutu inca, că grecii administrau aceste bunuri dupa pla-culu si voi'a loru, nerecunoscundu nece chiaru dreptulu metropoliei romane gr. orientali d'in Transilvan'ia de a revede socotelele; de unde asta di nece nu se mai pote apretiu cu signefate daun'a necalculabile ce a trebuitu sē rezultu d'in una asemenea administratiune.

In tempulu mai nou Romanii si-aste nura just'a loru plansore la ministeriulu magiaru de culte pentru a-si revindeacă drepturile, de la cari erāu lipsiti atātu prin usurparea cerbicea a greciloru cātu si prin dispuseti-nile anteriori a le guvernoloru d'in Vien'a.

D'in caus'a dotatiuniloru bogate, cu cari este prove-diuta baserec'a mentiuata si cari aru potē fi destinate spre scopuri mari natiunali, tîenute, nu ne indoimu, in vedere de Prē S. Sa metropolitulu S i a g u n a, desle-garea acestei cestiuni importante este de unu interesu pu-blicu pentru Romani.

Ēca modulu resolvirei acestei controversē prin dec-rețulu ministrului de culte dtu 30 iul. an. curinte :

„1. Cu privire la celebrarea servitiului divinu se va sustienē usulu de pana acuma asiē, ca baserec'a sē fia provediuta cu doi prenti avendu intru tote drepturi egali, d'intre cari unulu va celebră servitiulu divinu in limb'a greca, cel'a-l-altu in limb'a romana. Grecii voru alege pre preutul grecu, Romanii pre celu romanu dupa prescrip-tele in vigore; ambii prenti voru fi dotati d'in cass'a ba-serecei intr'asemene mesura.

„2. Dreptulu si detorint'a de a administră bunurile

baserecesci si fundatiunile precum si de a direge tote afacerile baserecesci si scolastice, care dreptu a fostu exercitatu de la anulu 1796 de membrii de natiunalitate greca ai comunei baserecesci, in sensulu §. 9, alu art. de lege IX. d'in 1868, care trateza despre drepturile credin-tiosiloru baserececi gr. orientale fara considerarea ca acei-a se tîenu de natiunalitatea romana sēu serba, sē se eser-citeze si in venitoriu de membrii de natiunalitate greca ai comunei baserecesci, rezervandu-se membriloru de na-tiunalitate romana dreptulu de a-si validă pre calca jus-titiēi, pretensiunile loru de proprietate, ce ei rechiamu la una parte a fundatiuniloru.

„3. Revisiunea socoteleloru a supr'a bunuriloru ba-serecesci si a supr'a fundatiuniloru, carea dupa usulu de pana acuma a fostu incredintata organeloru regimului, abrogandu se acestu usu, conformu autonomiei, garantata pentru baserec'a greco-orientale prin art. XX. d'in 1848 si art. IX. d'in 1868, va trece in dreptulu autorității ba-serecesci.

„Cu esecutarea acestui decretu se incredintieza con-sistoriulu diecesei arci-episcopesci.“

Suveniri de la adunarea gen. a Asociatiunii trne etc.

Siomecut'a-Mare, 18. aug. 1869.

Sciut, corespundintele onoratei redactiuni a informatu dejă pre onoratu publicu cetitoriu despre adunarea gen. a Asociatiunii, tîenuta estu tempu in centrulu nostru di-strictuale. Candu amu apucatu debil'a-mi penan'am avutu nici am intentiune, decātu a spicu si a face câte-va re-flesiuni individuali a supr'a unoru intemplaminte si fapte a le acestei festivități natiunali-literarie.

D'in mai multe puncte de vedere voiu incepe despre chioreni, cari merita prim'a linia a s'atinge. — Ei au us-tenitu, au lucratu pentruca cu atātu mai mare pompa si cu cuvenita reverentia sē primesca adunarea. Inainte de adunare, au facutu pregatiri mari, au contribuitu pentru acoperirea speseloru obveninte cu asemenea solenitate; in prediua adunării doni judi cereuali cu vr'o 50 calareti au intempinatu pre dlu presedinte si Baritiu la marginea Chiorului la Honda, era la intrarea in orasiu una comi-siune de cetatieni i-a bineventatu in numele orasiului. — Alta dina la deschiderea adunării deputatulu dlu B u t e a n u, cu unu limbagiu curatu romanescu, cu elocin-tia rara a disu ospetiloru unu „b i n e a t i v e n i t u“ esitu d'in inim'a Siomecuteniloru. Pana aci tote sunt bine; inse acum sē incepu infortocaturile mamaliga ie, cari apoi au duratu pana la linia adunării. Primulu pasu gresitu a fostu, candu dlu v.-capitanulu nostru S. F i l e p u in numele distractului rosti una cuventare romano-ungaro-tureco mongolesca. Cutezu a intrebă pre confratii mei, cari au influintiatu la arangiere, pentru ce nau crutiutu pre ospeti de acestu incidentu neplacatu? Sēu au voitu dloru sē arete Asociatiunii literarie provincialismulu nostru d o m e s t i c u, de care ni pote fi numai rusine. Dicu provincialismu domesticu pentru a linisei pre acci domni,

gresiva a dialectelor se face d'in di in di mai cu putin-tia, si multumita cerului, sunt fôrte departe tempurile acele in care cine vorbiă italianesce la Turinu, la Neapo-le si la Palermo se credeă de a face unu felu de pro-testare in contra guvernului.

Inse, luandu chiaru lucrurile astfelu precum sunt, dife-rentiele intre dialectele actuali si limb'a toscana sunt cu mul-tu mai mici de cātu se crede, si se referu mai bine la pronuncia decātu la vocabularu sēu la gramatica. Impru-mutările reciproce ce s'au facutu intr'ambele părți au fos-tu atātu de numeroze si continuate, încātu ar' fi de ajun-su o cunoscentia mai apropiata intre Florentini si provin-ciali spre a descoperi Italianiloru cātu de nedrepta este sficiunea loru, candu nu cutēza de a intrebuintiā in lim-b'a corecta mai multe locutiuni ce le-au invetiatu la um-br'a camineloru parintesci.²⁾

Nimicu prin urmare nu pote sē ne oprēca de a privi limb'a toscana ca o sintese, de si imperfecta, a dia-lectelor d'in Itali'a tota, si ori cātu de mari sē fie afini-tățile particulare ce presenta unele d'in aceste dialecte cu limb'a romana, amu gresit forte multu dēca le amu crede mai apropiate de d'ins'a decātu de italiana, sēu dēca amu admite cu onorabilulu D. Alesandrescu că italian'a culta sēmēna cu roman'a mai pucinu decātu un'a sēu alt'a d'in dialectele ei.³⁾

¹⁾ Aici se face alusiune la Fenicieni si la Cartagi-nesi precum si la Etrusci, alu caroru-a limbagiu s'a do-veditu in acesti ani de pre urma că erā curatu semiticu. Se potu consulta in acēsta privintia articulele arceolo-gice publicate de ab. Tarquini in Civiltà cattolica (An. IX. Nr. 188).

²⁾ Observatiunea acēst'a o face ilustrulu A. Manzoni intr'unu raportu infaciatu deunadi la ministeriulu In-structiunii.

³⁾ O singura esceptiune s'ar' potē face in favorea unoru dialecte d'in umbria sēu romana, cari, pre langa asemenările cu limbagiulu romanescu ce se afla in limb'a literaria, au si alte cari le sunt particulare; inse aceste dialecte de abie se deosebescu d'in aceea-si limba li-teraria.

cari fiindu de facia au auditu a vorbi pre dlu Filepu, — că-ci poporulu chioranu vorbesce romanesce, er' nu in limb'a, ce audira de pre budiele dlui Filepu. — Stimănu mai multu pre dlu Filepu, decātu sē nu ne dora, că s'a presintatu inaintea Asociatiunii cu unu asemene quodlibet limbisticu.

Vedeti, cu multu mai intieplesiere a facutu proto-notariulu nostru P. D r a g o s i u alesu notariu ad hoc alu Asociatiunii, nesimțindu-se capabilu de a conduce protocolulu romanu alu Asociatiunii, a tulitu o, si nici că s'a mai aretatu lumēi in intregu decursulu adunării.

Ce sē dīcu despre membrii comitetului arangiatoriu? Ei fiindu de parere, că au a face numai pregatirile necesarie, ce au si facutu, er' in decursulu adunării au de a pausă pre laurii castigati la inceputulu acelei-a, — au disparutu care incatro, asiē apoi ospetii, daca aveāu ce-va trebuintia ambiau in ruptulu capului pentru a potē prinde vr'unu membru de alu comitetului arangiatoriu, au de a multumē si damele, că in decursulu siedintieloru adunării au fostu nevoite a se localisă chiar' langa usi'a salei; — si fiindu că intre loculu, unde siedeau damele si intre mes'a comitetului spatiulu erā ocupatu de barbati cari steteau, — bietele frumose, cari voiau a vedē ce-va, s'au ureatu pre seaune si au statu asiē sub decursulu sie-dintieloru. Ceremu senza de la acele domne si domnisiore: la noi, dupa nouele principie de eticheta ale comitetului arangiatoriu, erā inconveniente, ca damele sē ocupe locu inaintea barbatiloru; apoi mai ceremu scusa si pentru aceea, că nu li-amu fostu anunțiatu, cum-erā dloru aveāu chiamare, ca pre bancele acele-a sē se produca d'in artea gimnastica.

Intre meritele comitetului arangiatoriu este a se creștă si aceea, că d'in punctu de vedere sanitaru s'a in-grigitu, ea sal'a de balu sē fia cātu mai pulberosa. Dupa câte-va jocuri ti-para, că esti in Sahara dupa unu oreanu oribile.

Fiindu că suntemu in balu, am d'a amintit că atātu unele domne si domnisiore, cātu si unii domni si domni-siori romani d'in Chioru si giuru, d'in respectu cătra „Gur'a Satului“ si alti ospeti d'in Transilvan'ia, — au conversatu totu unguresce, firesce singuru pentru marirea festivității si spre desfatarea acelor-a, cari nu sunt de-dati cu asemeni basgonie chiorene.

S p i n u l u.

(Va urmă.)

Lucmoscitiare.

Mode-tulu monumentu destinatu spre insemnarea locului, unde *Ionu Buteanu* a suferitu martiriu pentru natiunea si patri'a romana, si unde sunt astrucate scum-pele lui osaminte, fiindu deja gat'a de multu, precum anunciasem in „Federatiunea“ de dtulu 1. Augusta, cu tote că sum'a receruta pentru acestu monumentu incurge forte cu greu, in cātu pana acum nu-mi permise a-lu res-cumperă, totu-si impinsu d'o parte prin tenorea contractu-lui, de alta parte voindu a resipi indoiel'a ce o ar' potē avē on. publicu romanu, — scintielegundu-me cu intie-

Ca sē sustinemu disele nostre, amu potē cită sute si sute de vocabile si de frase, sēu chiaru si pagine in-tregi estrase d'in deosebitele dialecte si alaturate cu o versiune italianesca sēu romanescă¹⁾; dar' lips'a cătiloru trebuintiose si marginile restrinse ale discursului de facia nu ne permitu de a intreprinde o asemenea lucrare. Cu tote aceste-a, spre a nu zadarnici cu totulu curiositatea lectoriloru, presentămu aici C a n t a r e a A n g e l i l o r u a lui Heliade tradusa a d l i t t e r a m in dialectulu friulanu si in limb'a italiana literaria.

Cantarea Angeliloru.

„Santu! santu! santu este Domnulu alu Poterii!
De trei ori santu e Domnulu Provederii!
Intre cei de susu lui Iehov'a gloria!
Pace intre Romani, celoru buni victoria!

Cu noi fii, Domne, Domnu alu Poteriloru;
Paine dă la toti, Domne alu averiloru
Coloru mari elementia,
Coloru mici blandetie,
L'avuti caritate,
La saraci virtute,
Veduvei credintia,
Verginei candore,
Patria dreptu mama
Micului orfanu;
Repausu si pace,
Lina consciintia
Dă celui betranu;
Er' pentru junetia
A ta prescintia.

¹⁾ Componendu Vocabulariulu nostru Italiano-Ro-manu, Francesco-Romanu si Romano-Italiano-Franceu, care a si inceputu de a se tipari la Pest'a, amu avutu oca-siunea de intempnă unu mare numeru de cuvinte toscane, atātu d'in limbagiulu doctu cātu si d'in celu familiaru, cari semēna fôrte multu cu cele romane si nu se gasecu in dialectele provinciale.

FOISSORIA.

Limb'a romana si dialectele Italiane.

Schitia filologica de

G. L. Frolo

Profesoru la gimnasiulu Carolu I. d'in Brail'a.

Manserunt, hodieque manent vestigia
ruris. Horatii.

IV.

(Urmare.)*

Una asiē mare diversitate de dialecte, de subdialec-te si de gerguri (jargone) si-are radecinele salē in istori'a natiunii. — Nemurile ce au ocupatu pamentulu Italiei in tempurile celo mai departate, nu numai că apartineau la nisece ramuri diverse ale gintii ariene, precum au fostu Pelasgii si Celtii, ci erāu preste acēst'a amestecate chiaru cu elemente chamitice, alu caroru-a idiomu erā impru-mutatu d'in famili'a lui Sem¹⁾, precum o dovedescu in-scriptiuni multe si o suma insemnata de numiri geogra-fice d'in Itali'a centrala si meridionala.

O uniformitate ore-care a trebuitu sē se introducea pre tempulu Romaniloru prin poterea regimului politicu si prin influint'a literaturēi latine; dar' transmigratiunea barbariloru si neincetatele invasiuni straine au venit sē amestece in vorbirea populara alte elemente noue si cte-rogene. Mai tardiu, reformandu-se geniulu natiunii, limb'a toscana a fostu priimita dupa mai multe incercări in tota Tier'a, si incepū de a exercitā o actiune asimilatoria, care ar' fi mersu multu mai departe, dēca spiritulu de mu-nicipalismu si imbucătreă politica n'ar' fi stanginitu des-voltarea vietiei natiunale. In tempulu de facia, incetandu Itali'a de a mai fi o adunatura de municipie spre a se constitui intr'unu corpu singuru si compactu, intrebuintia-rea limbēi comune in tota societatea si contopirea pro-

*) A se vedē nr. 88 si 90.

legintia romana d'in Buteni si giuru, a m u d e f i p t u terminulu aradica'rii monumentulu, preserbatoarea taifarii capulu i st. Ionu, adeca pre 10. Septemvre e. n. a. c. Aradica'rea se va intempla nesmintitu la terminulu defiptu, ori va fi tempu favoritoriu ori ba.

Dreptu ace'a rogu cu reverintia cuvenita pre toti Romanii cari veneraza memoria fericitului mariuru, ca pre atunci se bine voiesca a se infatisia in comun'a Gur'ellontiu situata in comitatulu Aradului spre resaritu, in a carei-a teritoriu jace acelu locu santu si fatalu, unde se glorifica martirulu Romanimii ciscarpatine. Acolo si atunci se voru severs' funebralele intrelasate pana acum d'in caus'a visoreloru tempului. Asiè se fiat*.

In legatura cu anuciulu acestu-a am onore a face cunoseutu, ca pentru acoperirea defictului de 62 fl. arelatu in „Fed.“ de la 1. augustu au mai contribuitu DD. Ionu Papu prot. in Borosineu 2 fl., Dr. Iosifu Galu 1 fl. Dr. Ionu Mihali 1 fl., Alesiu Olariu 1 fl., Jonu Vlas'a 1 fl., Josifu Vulcanu 1 fl., Simeonu Botizanu 1 fl., toti d'in Pest'a. Aaugundu acesta suma de 8 fl. v. a. la suma totale de 78 fl. 60 cr. face totalulu de 86 fl. 60 cr. Defictu: 54 fl. v. a.

Buteni, 19. augustu, 1869.

Dionisiu P a s e u t i u, m. p.

In caus'a autonomiei besericeei catolice.

Se scie, ca adunarea preliminaru in causa autonomiei basericeei catolice, tienuta la finea lui iuniu an. curinte, esmise una comisiune de 18 membri pentru eiaborarea unui proiectu relativu la modulu de alegere alu membriloru adunarei constituante. Acestu proiectu este acuma gata. Dupa §. 1. membrii adunarei voru fi basericesci si lumesci, cei d'antâiu in proportiunea de $\frac{1}{3}$; era cei lumesci in proportiunea de $\frac{2}{3}$ parti. Mandatulu totururu-a se baseza; dupa §. 3, pre alegere. Statulu basericescu va fi representatu prin a) 4 metropoliti, 20 episcopi si prelatulu de Pannonhalma; b) cate unu reprezentante d'in partea totururu capitelor; c) cate unu reprezentante d'in partea a 5 orduri religioase, chiamate d'in-adinsulu a se ocupa de afacerea instructiunei, precum: ordulu premonstratensiloru (2 provincie considerate ca un'a), cistercitiloru, benedictiniloru, piaristiloru si minoritiloru; d) 34 de reprezentanti basericesci d'in partea preutimei seculare, si a nume: arci-diecesea Strigoniului va tramite 3, diecesea Eperjesiului 1, a Vesprimului 2, a Bistriciei 1, a Neutrei 1, a Cinci Baserecei 1, a Ternaviei 1, a Vatiului 1, a Muncastrului 2, a Albei-Regale 1, a Taurinului 2, arci diecesea Calocci 2, diecesea Urbei-Mari 1, a Cenadului 2, a Transilvaniei 1, arci-diecesea Agriei 2, diecesea de Rosenau 1, de Seepusiu 1, de Satu-Mare 1, de Casiovia 1, arci-diecesea de Alba-Iulia 2, diecesea de Lugosiu 1, diecesea gr. cat. de Urbea-Mare 1,

*) Celelalte Red. rom. sunt rogata a publica acesta insciintiare.

Reverse sciintie,
Arte creatoria,
Cherubi cu ochi multi,
Focuri de viétia
Spre a 'ntari Minteá,
A 'ntari si corpulu,
Inim'a 'ncaldindu.
Cursieri de fulgeru,
Câi rapedi, tunande
Unesca in pace
Resaritu cu Apusuri;
Nordului lumina
Faca se resaia.
Foculu Caritâti,
Foculu Libertâti,
Se topesca ghiaci'a,
Gerulu innoantiei.
Panturile Crucii,
Panturi cardinale
Aiba d'alu loru centru,
Centru de unire
Inim'a lui CHRISTU!

Santu! santu! santu este Domnulu alu Poterii!
De trei ori santu e Domnulu Provederii!
Intru cei de susu lui Iehov'a gloria!
Pace 'ntre Romani, coloru buni victoria!

Versiune friulana. Versiune italiana.

„Sant! sant! sant al è il Signor del podè! Trei voltis sant al è il Signor de la Providence! — Da chej di su a Iehova glorie! — Pas fra i Romanis, a chej bogns vittorie! — Cun no seit, Signor, Signor de lis Podestas; — Il pan dait a duch, Signor de l'avè. —

„Santo! santo! santo è il Donno (Signor) del Potere! — Tre volte santo è il Donno del Provvedere! — Intra quei di su a Iehova gloria! — Pace intra Romeni, a quei buoni vittoria! — Con noi sii, Donno, Donno dei Poteri (delle Podestà); — Il pane dà a tut-

a Gherlei 2. — Membrii seculari, dupa §. 11, voru fi represintati in adunarea constituante: a) prin 4 deputati alesi d'in partea patroniloru catolici seculari si 2 numiti de Majestatea sa; b) prin 130 deputati seculari, si a nume, dupa §. 15, d'in arci-diecesea Strigoniului 16, diecesea de Eperjesiu 3, de Vesprimu 7, de Bistritia 3, de Neutra 5, de Cinci-Baserece 7, de Ternavia 5, de Vatiu 6, de Muncastru 7, de Alba-Regale 3, de Tauriau 6, arci diecesea de Calocci 8, diecesea de Urbea-Mare 2, de Cenadu 10, de Transilvania 4, arci-diecesea de Agria 7, diecesea de Rosenau 3, de Seepusiu 4, de Satu Mare 2, de Casiovia 5, arci-diecesea de Alba-Iulia 6, diecesea de Lugosiu 1, diecesea gr. cat. de Urbea-Mare 2, de Gherla 7, prelatura de Pannonhalma 1. Presiedintele constituantei este Primatele, care delige d'iu a intrunirei constituantei. Episcopii au a informà pre Primatele de resultatulu alegeriloru intemplate in diece-sele loru.

Acc'a ce ne chiama atentiunca in deosebi la acestu proiectu este, ca vedemu metropolia de Alba Iulia cu cele trei episcopie gr. catolice romane, a nume a Gherlei, Urbei-Mari si a Lugosilui, insirate intre episcopiele rom. catolice. De asta-data nu potemu decatu a ni esprime dorerea, ca d'in partea clerului nostru gr. cat. nu s'au facutu inca pasii necesari pentru aperarea independintiei basericeei nostre. Ne tememu, ca fâra de voi'a nostra vomu fi dati in manile catolicismului. Unu congressu basericescu ne potea scapa de tote ingrigiile, inse conchiamà se-va unu congressu in tempu atitu de scurtu, ca-ci adunarea catoliciloru se va tienè cu cate-va dile inainte de deschiderea sesiunei dietali. Si daca noi ne indoimu pentru asta data in convocarea unui congressu, lucrà voru ore arcieriei nostri pentru sustienerea independintiei basericeei nostre gr. cat.?

Statutu organicu

alu besericeei ortodoese Romane d'in Ungaria si Transilvania.

(Urmare. *)

Appendice.

Alegerea metropolitului.

§. 155. Pentru alegerea de Metropolitu si Arciepiscope, congressulu se compune d'in 12 deputati, la cari Arcidieceasa concura cu jumetate, er' celelalte eparcii la olalta cu cealalta diumetate d'in numerulu prefiptu, prin urmare pentru numerulu presinte alu eparcioloru Arcidieceasa concura cu 60, er' eparcia Aradului si a Caransebiului cu câte 30 de deputati, alesi dupa modalitatea prescisa in §. 148. De sine intielegendu-se, ca Arcidieceasani la acestu casu in fie-care cercu de alegere, alegu câte doi deputati, si ca deca mandatulu deputatiloru pen-

*) A se vedè nr. 81, 82, 83, 84, 85, 87, 88 si 89

A chej granch clemenze, — ti, Donno degli averi. — A A chej piccui mansuetudine, — quei grandi clemenza, — A — Ai siors caritad, — Ai quei piccoli blandizie (dolcezza), — Ai ricchi caritate, puars virtut, — A la vedue credinze (fede), — A la vergine candor, — La patrie come mari — Al pizzul uarfin; — Ripos e pas, — Quietè coscienze, — Dait al vieli; — Ma a la zovintud — La uestre saviezze. — Spandin scienze, — Ars de invenzion — Dei Cherubins con plui voj, — Fugs di vite — Par rinfuarzà la Ment, — Rinfuarzà anchie il cuarp, — L'anime rischialdand. — Chiavai che accorin come il fole, — Stradis tonans — Unissin in pas Orient cum Occident; — Al Nord un clar Fassin che spunti. — Il fug de la Caritad, — Il fug de la Libertad — Al disfassi la glacere, — Il glace de l'ignoranze. — I pons de la Cros, — Pons gardinai — Abbin par lor centro, — de union — L'anime di CRIST.

Sant! sant! sant al è il Signor del podè! — Trei voltis sant al è il Signor de la Providence! etc.*

ti, Donno degli averi. — A quei grandi clemenza, — A quei piccoli blandizie (dolcezza), — Ai ricchi caritate, — Ai poveri virtute, — Alla vedova credenza (fede), — Alla vergine candore, — La patria come mamma — Al picciol orfano; — Riposo e pace, Lene (queta) coscienze — Dà al vecchio; Ma alla giovinezza — La tua prescianza. — Riversino scienze, — Arti creatrici — Dei Cherubi con occhi molti, — Fuochi di vita — Per rafforzar la mente — E rafforzare il corpo, — L'anima scaldando. — Corsieri come folgore, — Calli vie) rapide, tonanti — Uniscano in pace — Oriente con Occidente; — Al Nord un lume — Faccian che risalga. Il foco della Caritate, — Il foco della Libertate — Sciolga il ghiaccio, — Il gelo dell' ignoranza. — I punti della Croce, — Punti cardinali — Abbiamo a lor centro, — Centro di unione — L'anima (il cuor) di CRISTO.

Santo! santo! santo è il Donno del potere; — Tre volte etc *

tru congressulu mai d'inainte dejà alesi, inea n'a espiratu, numai pentru numerulu ce mai lipsesce se facu alegeri noue.

In congressulu compusu asià pentru alegerea Metropolitului, Episcopii sufragani, deca nu sunt alesi de deputati; nu au votu la alegerea Metropolitului.

§. 156. Congressulu pentru alegerea de Metropolitu se convoca conformu acelor-a si dispositiuni, cari sunt satorite in §. 151 cu respectu la congressulu ordinariu, prin consistoriulu metropolitanu in terminu celu multu de trei luni, dupa repausarea Metropolitui.

§. 157. La alegerea Metropolitului se observéza urmatoarea ordine:

1. In preser'a dilei de alegere la 3 ore dupa mediana-di se aduna membrii congressului in biseric'a catedrala si trimitu o deputatiune la comisariulu emisu d'in partea Consistoriului metropolitanu, care pre acestu tempu se va afla in resiedintia metropolitana, spre a-lu invita la adunarea premergetoria. Dupa ce acest'a s'a infatiasatu, cetece actele despre repausarea metropolitului si despre convocarea congressului spre alegerea unui nou Metropolitu, cu aceea provocare, ca pre diu'a urmatoria la 9 ore fiecare membru se aduca cu sine o siedula, pre care o incriu numele acelu-a pre care lu voesce a se alege de Metropolitu.

2. Dupa finirea acestui actu pregatitoriu se tiene priveghiare dupa tipiculu Rosaliloru.

3. In diu'a urmatoria la 9 ore se aduna toti membrii alegatori era in biseric'a, se invita Comisariulu congressului, care dupa invocarea spiritului santu ocupa presidulu si deschide siedintia cu o cuventare potrivita actului de alegere, la care respunde unu membru congressuale designatu spre aceea.

4. Dupa acest'a comisariulu provoca pre cei mai tineri membri a ocupa interimalu locurile de notari, apoi se pucece la verificarea membriloru, notariloru si a trei scrutatori in sensulu regulamentului pentru afacerile interne ale congressului.

5. Deca ori d'in Arcidieceasa de o porte, ori d'in eparciele sufragane de alta parte s'ar aretà mai multi membri alegatori, decatu jumetate, atunci prin sorte se scotu dela votisare d'in partea precumpanitoria atati membri, cati sunt de lipsa spre a sustienè paritatea amboloru parti.

6. La capulu mesei presidiale se asièdia o urna, carea se pazesce de cei trei scrutatori, asià ca fiecare alegatoriu se pota iesne si pre rondu a se apropià de urn'a alegeri; pana nu voru fi strigati la votu sunt detori a siedè in linisce pre scaunele loru, ca se nu se conturbe ordinea.

7. Fiindu tote pregatirile facute, notariulu general striga dupa lista pre fia-care membru congressuale spre a pune in urna siedula impaturata de votisare, pre rondu pana in fine fâra intrerumpere.

8. Finindu-se darea sieduleloru, comisariulu metropolitanu numera siedulele scotiendule d'in urna si punendule in alta asemene urna.

Deca numerulu sieduleloru nu corespunde numerulu

siere in acesta privintia, si se aplica unu asemenea esamenu la celelalte dialecte, n'are decatu a consulta esemplele d'in opera lui Biondelli, traducundu-le si in romanesce, seu pote se confrunte pre *Gerusalemme Liberata* a lui Tasso cu traducerea romanésca a lui A. N. Paclénu si cu versiunea venetiana a lui T. Mondin, cu cea milanésca a lui D. Balestrieri, cu cea bergamasca a lui C. Assonica, cu cea bolonésca a lui F. Negri, cu cea peruginésca a lui C. Patrizi, cu cea calabresca a lui C. Casentini si cu cea neapoletana a lui C. Fasan seu a lui N. Capasso. *)

Insu-si D. Alesandrescu aduce ca specialitâti ale dialectului friulanu in confrontulu limbei italiane nisce asemenâri cu cea romana, cari, seu ca nu suntu cu totulu straine limbei culte, seu ca suntu si mai eactu intrebuintate de dins'a. Astfelu suntu: imuierea lui *l* inaintea lui *i* la pluralu, trunchiarea unoru vocale de la finitu, not'a pluralului la substantive, formatiunea genului femininu, unele combinâri ale verbului cu pronumele personalu, precumu: *dami* (dâmi — *it.* dammi), *danus* (da-ne — *it.* danne), *dai* (dâi — *it.* dagli), *nus l'a dat* (ni l'a datu — *it.* ne l'ha dato), *us l'ai dat* (vi l'am datu — *it.* ve l'ho dato): numele apelative cu femininulu in *essa*, s. e. *Baron*, *Baronessa*, *Conte*, *Contessa*: unele diminutive, precumu *chiameruzze* (camerutia — *it.* cameruzza): pronumele *ie* (ei, a ei — *it.* lei, di lei) *lor*, *lui* (loru, lui — *it.* loro, lor, lui): posesivele *al nostri*, *al vestri* (alu nostru, alu vostru — *it.* il nostro, il vostro): vocabulele *scroffe* (scrofa — *it.* scrofa), *credinze* (credintia — *it.* credenza), *anchie* (anca, anco — *it.* anche, anco).

(Va urmâ.)

*) Mai multe d'in aceste versiuni, ca spre esemplu cea neapoletana a lui Capasso, suntu cu totulu seriose, ear' nu simple parodie prelucrate intr'unu stilu burlescu, precumu este versiunea lui Mondin seu a lui Balestrieri.

votantiloru, acelea se casca prin ardere, si membrii congresului se provoca a pregati alte sedute, si ale pune in urna dupa ordinea prescrisa.

9. Aflandu-se numarul sedulelor corespondentiloru numerului votantiloru, comisariulu metropolitan le scote un'a cate un'a d'in urna, le despartura, si cu voce inalta cetece numele alesului in scrisu si preda sedula scrutatoriloru, spre a o petrece in registrulu de votare purtatu in trei esemplarie, era sedulele se punu un'a preste alt'a pre mesa.

10. Dupa ce s'a seversitu inregistrarea voturiloru, acestea se scrutineza si rezultatulu se publica congresului, dupa care sedulele de votare se ardu acolo in beserica.

11. Deca la prim'a alegere nici unu candidatulu nu a intrunitu pluralitatea absoluta a voturiloru, presedintele anuncia alegere angusta intre cei doi, cari au intrunitu mai multe voturi, era la casu deca alu doilea si alu treilea d'intre cei alesi au intrunitu voturi asemenea, alegerea angusta se face d'intre toti trei, cari au intrunitu voturile cele mai multe.]

La alegerea angusta se observaza aceea-si ordine ca la prim'a alegere.

12. Deca tote voturile s'au impartitu in doue parti egali, atunci dupa o preconsultare intre membrii congresului se face pre diu'a urmatoria alegere noua, si deca si la acesta ar'esi voturile tote impartite in doue parti egali, va urma a trei-a d'ino a trei-a alegere, si deca nici acesta nu ar' duce la rezultatulu, va decide sortea intre cei doi, ce au intrunitu tote voturile in doue parti asemenea.

13. Comisariulu congresuale proclama pre celu ce au intrunitu majoritatea absoluta a voturiloru de alesu Arciepiscope si Metropolitulu.

14. Actulu alegerii, scrisu de presedintele si notariulu generale alu congresului se tramite d'in partea congresului la Maiestatea Sa spre Pregratos'a intarire a alesu Arciepiscope si Metropolitulu.

15. Congresulu ascapta in permanentia sosirea preinaltei resolutiuni de intarire.

16. Dupa sosirea preinaltei resolutiuni de intarire, noulu Metropolitulu, de e Arciereu se introduce indata in scaunulu metropolitanu prin congresu; era candu s'ar alege Metropolitulu d'intre presbiteri, atunci alesulu se supune esaminarii canonice prin sinodulu episcopalulu, si aflandu-se vrednicu se irotonece, si se introduce in scaunulu metropolitanu prin consistoriulu metropolitanu.

17. Dupa sosirea intaririi preinalte, Metropolitulu celu nou depune inaintea Majestatiei Sale juramentulu de fidelitate.

(Va urma.)

*Programu *) pentru adunarea generale a Asociatiunii nationale d'in Aradu pentru cultura poporului romanu, tinenda in Aradulu-Vechiu la 1-ma sept. 20 aug. 1869. si urmatoriile dile.*

A) Agende. I. In diu'a prima

1. Deschiderea adunarii prin presedintele invitatu d'in partea adunarii priu o deputatiune, la 9 ore demanetia in sala comitatensu; dupa deschidere se potu rosti salutari ocazionali.

2. Alegerea presedintelui asociatiunii, sub presedintia unui presedinte alesu ad hoc.

3. Alegerea vice-presedintiloru si notariloru asociatiunii.

4. Raportulu directiunii.

5. Raportu specialu in obiectulu sortituri.

6. Numirea comisiuniloru necesarie, si dispunere preste motiuni in alte obiecte. **)

7. Alegerea membriloru noui.

8. Defigerea timpulu de adunare pre diu'a urmatoria.

II. In dilele urmatorie:

9. Autenticarea protocolulu sedintiei precedente.

10. Raporturi comisionale.

11. Raportulu directiunii despre rezultatulu sortituri si a balului.

12. Alegerea directiunii.

13. Preliminariulu de spese pre anulu curinte si instructiuni speciale pentru directiune.

14. Superarea motiuniloru in alte obiecte.

15. Dispunere pentru autenticarea protocolulu sedintiei ultime.

16. Inchiarea adunarii prin cuventari acomodate.

B) Ordenea vorbirii.

1. Cei ce voiescu a vorbi se insemna pre rendu la notariulu desemnatu de presidiu.

2. La unu obiectu totu insulu numai odata pote

*) Sunt rogati si celealte On. Redactiuni rom. a primi in colonele sale acestu anuci. Directiunea.

**) Motiuni de sine statatorie, in decursulu acestei adunari generale numai asi potu veni sub desbatere, deca acele sub sedintia dilei prime se voru susterne la presidiu in scrisu.

vorbi, tinendu-se stensu de acela-si obiectu; totu-si celu ce a facutu vro-o motiune, la aceea mai are neucventu dupa vorbirile altoru a.

3. Motiune noua nu se pote face, nainte de ce s'aru enuci prin presidiu decisulu in obiectulu de mai nainte.

4. Nu au locu personalitatile si taiarea in vorba altuia.

5. La grairea presidului vorbitorulu se retine de la vorbire.

6. La resunetulu clopotielului se face liniste deplina.

ADAUSU.

In diu'a prima a adunarii generale petrecerea de saltu arangiata in favorea fondului asociatiunii se va tiene la otelulu „crucea alba“, cu care ocaziune se va esecuta si „sortitura filantropica.“

Inceputulu petrecerii ser'a la 8 ore.

Espusetiunea efectelor cascigande prin sortitura, arangiata in localitatea asociatiunii, se va pote cerceta de catra publicu, in dilele 29. 30. 31. Augustu si 1. Sept. a. c. st. n. de la 9 pana la 12 ore nainte, si de la 3 pana 6 ore dupa mediadi.

Aradu, $\frac{9}{20}$, Augustu 1869.

Ioane Popoviciu Deseanu

direct. secundariu.

Petru Petroviciu,

notariu.

VARIETATI.

*) (Projectu de una intreprindere mare) In Grecia se preocupa multu de perforatiunea istmului de Corintu, a carui-a largime este numai de cinci kilometre. Spesele sunt pretiuite la 12 milioane. Lesseps va continua in Grecia opera sa atatu de gloriose de la Suez. De altmintrea, ide'a perforatiunii istmului de Corintu nu e noua; insu-si Nerone, imperatu alu Romaniloru a inceputu unu canalu, ale carui-a ramasitie s'au descoperitu de inginerii mai noui cari s'au ocupatu de acestu projectu. Anume, inginerulu d'in Creta Leonida Lyghunes, omu de merite, a tratatu acesta cestiune intr'unu elaboratu speciale. Ba, inainte de 8 ani, a chiaru propusu guvernulu eienicu intreprinderea lucrului, precum se vede d'in unu raportu adresatu de elu cabinetulu de atunci d'in Aten'a. Spre nenorocire inse, atunci nu credea nimene in possibilitatea infintarii canalulu de la Suez. Deci Lyghunes trebui se renuncie la sperantia de a forma una societate financiaria, carea se lu spriginesca cu capitalele sale. Asta-di inse, Grecia s'ar senti fericita a vede pre Lyghunes alaturatu catra Lesseps si luandu una parte glorioasa la marea intreprindere a Greciei moderne.

*) (Esamenulu de maturitate) la gimnasiulu romanu d'in Beiusiu s'a amenatu pre 20 sept. cal. nou an. curinte, d'in caus'a morbului directorulu superioru de instructiune alu districtulu de Oradea-Mare.

*) (Claustrele in Transilvania.) Scandalulu, care se intempla mai de aproape in claustrulu carmelitanulu d'in Cracovia, a desteptatu atentiunea publica la totu ce s'atinge de claustre si de locutoriloru. Nu va fi dara fara interesu a face cunoscutu numerulu stabilimentelor de acesta natura, cari esistu de fatia in Transilvania. Claustrele pentru calugarie sunt urmatoriile: in Tirolu 193, in Boemia 53, in Austria de d'incolo de Ens 24, de d'in coce de Ens 23, in Moravia 19, in ducatul de Salzburg 17, in Stiria 16 si in Carniola 8. Aceste 353 de convente au una poporatiune de 4390 de calugarie. Claustrele barbatiloru sunt: in Boemia 78 in Tirolu 66, d'incolo de Ens 49, in Moravia 34, in Stiria 29, d'in coce de Ens 17, in ducatul de Salzburg 9, in Carniola 6: la olalta 287 de convente cu 5318 calugari. Eca 9708 individi ingropati de vii, spre daun'a si tortura loru si spre batjocura omenimei. Cate familie fericite s'ar pote funda d'in aceste fintie amarite si catu bine aru face ele pentru societate. Tantum religio potuit suadere malorum!

*) (Serbatoarea St. Stefanu) se celebra in 20 l. curinte in Bud'a cu pompa indatenata. Multimea adunata d'in tote partile Ungariei a fostu enorme, asi catu stradele si piatile, pre unde episcopulu Emericu Szabó, insolitu de una asistentia baserecesca numerosa, conduse procesiunea, nu mai poteau da locu nimenui, de unde se produse apoi unu tumultu mare. La procesiune participara: arci-ducele Iosifu, ministrii Grove si Bedekovics, multi demnitari baserecesi si lumesci, magistratele ambeloru orasio, senatulu universitatii si alte corporatiuni. Numerulu strainiloru se pote apretiu aproape la 15,000.

*) (Instalatiunea banului Croatiai) se va tiene in 8 sept., si va fi celebrata cu o serbatoarea populare, alu carei-a programu este: Dupa datin'a vechia, calfe de macelari, imbracati in albu, voru conduce boulu ornatu pre stradele orasiului, pre langa sunetu de musica; boulu se va frige apoi pre piatia Zrinyi in unu tempu deplinu de 24 ore. In 9 sept., dupa mediadi la 1 ora, se va incepe ospetulu indatinatu populare; frip-

tura se va distribui sub ingrigirea organeloru de politica si se va mesura vinu. De la 1 pana la 5 ore d. m. music'a orasiului va suna pre piatia Zrinyi.

*) (Una conferintia de honved) se tiene joi'a trecuta, in sala comitatului, sub presedintia lui Emericu Ivánka. 19 reuniuni de honved fura represintate aci prin aproape 100 membri. S'a decisu, ca reuniunile actuali de honved se nu se disolve pana ce camera legelativa nu va vota una recunoscere morale honvedismului. Reuniunile nu se voru mesteca (1) de altmintre in politica si nu voru pune pedece regimului, ci voru remane in activitate numai pentru intetirea si ajurgerea scopulu mentionatu.

*) (Rumperea de nuori) intemplata la 6 a l. c. in Paradu casinu una inundare mare, acoperindu campurile cu apa: D'aua mare in bucatele, ce inca nu erau carate, precum si in casele ruinate in urma inundarei.

*) (In cottulu Bihariei) grandina a nimicitu recolta d'in otarele a 16 comune.

Sciri electrice.

Viena, 21. aug. Delegatiunea ung. a votatu extraordinariulu marinei cu 2,526,689 fl.; titlulu alu 5-lea cu 40,749 fl.; titlulu alu 6, conformu proiectulu contelui Erdödy, cu 1,600 000 fl.; titlulu alu 7 si 8 s'a primitu dnpa proiectulu comisiunii; celu d'antianu cu 120,360 fl. alu doilea cu 765,580 fl.

Raportulu comisiunii bugetarie in privinta creditulu suplementaru de 345 mii, care s'a folositu pentru acoperirea pensiuniloru comune, si care e de a se rafui ambiloru ministri de finantie, s'a primitu.

Parisu, 21. aug. Imperatulu a presedintu adi in consiliulu ministriloru. „Patr.“ dice: Comisiunea senatulu a primitu insciintarea, ca Leboeuf s'a chiamatu la Parisu; denumirea lui de ministru de resbelu e sigura.

Roma, 21. aug. „Civiltà Catolica“ demintiesca fain'a, ca deschiderea conciliulu ecumenicu se va amena, si dice, ca numerulu episcopiloru cari n'au voitu se primesca invitarea la conciliu e mai mica de 300.

Madridu, 21. aug. Mai tote diuariele provoca guvernulu, se de agratiare carlistiloru invinsi.

Viena, 21. aug. „Wiener Ztg“ publica unu autografu imperatescu adresatu ministrulu comunu de resbelu, prin care se ordina disolverea a celor doue regiminte confinarie de Varasdu, precum si a companieloru 11. si 12. d'in regimentulu Sulinu; mai departe punerea comunelor confinarie Zengg si Sisecu subu jurisdictiunea respectiva civila.

Alte doue autografe inalte adresate ministriloru presedinti Taaffe si Andrassy, li demanda acestoru-a, ca in intiesulu legiloru sustatorie, dupa o scointielegere reciproca, se presinte Maj. Sale propunerile recezute.

Unu ordinu imperatescu convoca dietele tiferiteloru tiere dincolo de Lait'a pre tempulu d'intre 9. sept. si 2. oct.

Viena, 22. aug. Imperatulu va caletori mane dupa amedi la Pest'a, si petrecundu acolo 24 de ore va merge pre 3 dile in taber'a de la Bruck

Bursa si Comerciulu.

Pest'a, 24. augustu. Stimulatiunea comerciului de grau se pare a fi favoritoria; morarii si negutiatorii cumperara catimi insemnate de bucate, si estu-modu pretiulu crescù cu 10 cr. Secar'a fu cercata, pretiulu i-sa sporitu cu 4-5 cr. In comerciulu ordiului s'aréta una stimulatiunea lanceda, monotona. Ovesulu fu cercatu, s'au vendutu inse numai forte putnu. Pretiulu porumbului (cucuruza) remase neschimbatu, comerciulu slabu.

S'au vendutu: Grâu, 1800 mesure de pundi 90 cu 6 fl., 1000 mesure de pdi $^{90}_{90}$ cu 5 fl. 90 cr., 600 centenarie vamale de pdi 88 cu 5 fl. 80 cr., 1000 cen. vam. cu 5 fl. 70 cr., 800 cent. vam. mestecatu cu secara cu 5 fl. 55 cr., 5000 cent. vam. de pdi 86 cu 5 fl. 52 $\frac{1}{2}$ cr., etc. Secara: 2000 mesure de pdi 80 cu 3 fl. 30 cr., 1000 mesure de pdi $^{78}_{80}$ cu 3 fl. 27 $\frac{1}{2}$ cr. etc. Ordiu: 3000 mesure de pdi 72 cu 3 fl. 20 cr., 1000 mes. de pdi $^{70}_{72}$ cu 2 fl. 75 cr. etc. Ovesu: 2500 mes. de pdi 47 $\frac{50}{50}$ cu 1 fl. 90 cr., 1000 mes. de pdi 46 $\frac{50}{50}$ cu 1 fl. 85 cr. etc. Porumbu de Banatu, 2000 centen. vam. 2 fl. 57 $\frac{1}{2}$ cr., 1000 cen. cu 2 fl. 50 cr.

Bursa de Viena de la 23. aug. Galben imp. 5 fl. 93 cr., Napoleon d'or: 9 fl. 91 cr. Londra 123 fl. 90 cr., Argintu: austr. 121.10., 5 $\frac{1}{10}$ metalliqu: 62.70., Imprum. nat. 71.99., Sorti d'in 1860: 101.20., Act. de banc. 772., Act. de instit. de cred. 308.70.

Proprietariu si editoriu: Alesandru Romanu.

Redactoru respundietoriu interim: Ionu Poruti.